

Turvallinen lääkehoito

Opas
lääkehoitosuunnitelman
laatimiseen

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN JULKAISUJA 2021:6

fimea

Yhteistyön merkitys turvallisen lääkehoidon toteutumisessa

Leena Reinikainen, proviisori

Kehittämissuunnittelija
Lääkealan turvallisuus- ja
kehittämiskeskus Fimea

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Leena Reinikainen
9.11.2021

Turvallista lääkehoitoa yhteistyöllä

Lääkehoitoprosessissa paljon liittymäpintoja yhteistyölle

- Lääkityksen ajantasaisuuden selvittäminen
- Lääkkeen hankkiminen
- Lääkkeiden säilyttäminen ja hävittäminen
- Lääkkeiden jakaminen ja käyttökuuntoon saattaminen
- Lääkehoidon dokumentointi
- Lääkkeiden vaikutusten seuranta (ml. vaaratapahtumien raportointi)
- Lääkehoidon lopettaminen
- Asiakkaan/lääkkeiden käyttäjän ja läheisen ohjaus ja neuvonta – tässä yhteydessä erityisesti lääkeneuvonta
- Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen
- Osallistuminen lääkehoitosuunnitelman laatimiseen

Turvallista lääkehoitoa yhteistyöllä

- Yksi suurimmista ongelmista lääkehoidossa on ajantasaisen lääkitystiedon siirtyminen asiakkaan/potilaan/lääkkeiden käyttäjän mukana
- Tunnistettu riskikohta on siirtyminen yksiköstä toiseen
 - hoidon katkeamattomuuden (jatkuvuuden) varmistaminen
 - Toimintamallit lääkitystiedon turvallisesta siirrosta kirjattuna yksiköiden lääkehoitosuunnitelmaan

Yhteisesti sovittavia käytäntöjä voivat olla esim.

- Katkeamattoman lääkehoidon varmistaminen hoitopaikasta toiseen, kotihoitoon tai kotiin siirryttäessä (ml. Harvinaiset tai kalliit lääkkeet)
- läkkäiden lääkehoidon ongelmien tunnistaminen, selvittäminen ja korjaaminen
- Lääkehoitojen moniammatillisten arviointien toteuttaminen tarvekartoituksen mukaisessa laajuudessa
- Toimiminen C- tai D-luokan yhteisvaikutus havaittaessa
- Sähköisten reseptien uudistamiskäytännöt
- Lääkityslistojen ajantasaistaminen terveydenhuollon yksiköissä, kotihoidossa tai tietyillä potilasryhmillä
- Hoitopolkujen päivittäminen
- Riskiryhmien kartoittaminen ja toimintamallit, jos raja-arvot ylittyvät

Yhteistyöllä pyritään varmistamaan lääkehoidon turvallisuus ja jatkuvuus 1/2

- Käytössä useita yhteistyömalleja apteekkien ja lääkehoitoa toteuttavien yksiköiden välillä
- Yhteistyömalleista on hyvä sopia paikallisesti, jotta niistä saadaan toimivia ja sujuvia
- Yhteenveto käytössä olevista tai kokeilluista yhteistyömalleista apteekkien ja muun terveydenhuollon välillä (Kansallinen lääkeinformaatioverkosto 2019)
 - Esittelee erilaisia yhteistyövaihtoehtoja ja ideoita paikalliseen toteutukseen
 - Lääkehoidon arvioinnit
 - Lääkeneuvonta ja pitkäaikaishoitojen seuranta
 - Kehitysideoita mm. tiedonkulun kehittämiseen

Yhteistyöllä pyritään varmistamaan lääkehoidon turvallisuus ja jatkuvuus 2/2

- Asiakas- ja potilasnäkökulman huomioiminen esim. paikallisia hoitoketjuja kehitettäessä ja päivitettäessä
 - Potilasjärjestöt
 - Kokemuskouluttajat
 - Omaishoitajat
 - Sellaisia asiakkaiden ja potilaiden havaintoja ja kokemuksia, joita terveydenhuollon yksiköissä ei ole osattu ottaa huomioon

Lääkehoidon ohjaus ja neuvonta 1/2

- Lääkkeiden käyttäjän tai hänen lääkehoidosta vastaavan omaisen tai läheisen täytyy tuntea keskeiset lääkkeensä käytössä huomioitavat asiat
- Lääkärin sekä apteekin farmaseuttisten asiantuntijoiden tehtävä
- Tulee antaa siten, että asiakas ymmärtää neuvonnan sisällön
- Lääkkeiden käyttäjä on lääkityksensä asiantuntija
 - Mitä lääkkeitä on oikeasti käytössä?
 - Lääkevaste?
 - Haitta- ja sivuvaikutukset?
 - Poikkeamat?
 - Kokemukset lääkehoidon toteutumisesta – onnistuminen/ haasteet

Lääkehoidon ohjaus ja neuvonta 2/2

- Lääkehoitoon liittyviä kysymyksiä voi nousta kaikissa lääkehoitoprosessin eri vaiheissa kuten myös muuallakin kuin lääkäri- tai apteekkikäynnin yhteydessä
- Menettelyt asiakkaiden ja läheisten ohjaamiseksi lääkkeen käytössä tulee kuvata yksikön lääkehoitosuunnitelmassa.
- Lääkkeen käytön ohjaamisen riittävä osaaminen varmistetaan tarvittaessa lisäkoulutuksella.
- Kaikilla lääkehoitoa toteuttavilla työntekijöillä tulee on käytössään tutkittuun tietoon perustuvia lääkeinformaatiolähteitä
 - https://www.fimea.fi/kehittaminen/laakeinformaation_kehittaminen/laadukas-laakeinformaatio (Kansallinen lääkeinformaatioverkosto)

Keskeiset asiat, jotka tulee tietää lääkeshoidosta

- Lääkehoidon kokonaisuus (ajantasainen lääkityslista ml. Itsehoitolääkkeet ja ravintolisät)
- Kunkin lääkkeen käytön tarkoitus ja tavoitteet
- Lääkehoidon kesto (tarvittaessa, kuurina, säännöllisesti)
- Lääkkeen annos ja annostelu
- Lääkkeen käytössä huomioitavat asiat (esim. puolittaminen, murskaaminen, ruokailu, säilyttäminen, vuorokauden aika)
- Mistä saa tarvittaessa lisätietoa (mm. pakkausseloste, hoitoyksikkö, apteekki, erilaiset puhelinpalvelut)

Lääkehoidon ohjauksesta ja neuvonnasta

”Erityisen tärkeää on varmistaa asiakkaan tai hänen lääkehoidostaan vastaavan läheisen ohjaus ja neuvonta tilanteissa, joissa hän ei tapaa lääkkeen määrännyttä lääkäriä tai ei käy itse apteekissa ostamassa lääkkeitä, mutta kuitenkin huolehtii itse lääkkeen käytöstä”

Lääkehoidon ohjaus ja neuvonta

Apteekkien lääkeneuvontavelvoite koskee myös tilanteita, joissa lääkkeen hakija on eri kuin lääkkeen käyttäjä

- Puolesta asiointi
- kotihoidon, palvelukodin tai muun vastaavan tahon asiakas esim. annosjakeluasiakas

Lääkeneuvonta voidaan toteuttaa monin eri tavoin

- Chatissa
- Puhelimitse
- Hoitoyksikön henkilökunnan kautta
- Asiakkaalla pitää olla mahdollisuus saada myös kirjallista tai sähköistä lääketietoa

Joko olet tutustunut?

Haamuasiakastutkimus itsehoitolääkkeiden neuvonnasta apteekeissa <https://www.fimea.fi/-/apteekkien-itsehoitolaakeneuvontaa-tutkittiin-haamuasiakkaiden-avulla>

Kiitos!

leena.reinikainen@fimea.fi